

Centralmyndighederne har en almindelig pligt til at samarbejde på det generelle plan, jf. artikel 7, stk. 1, i Haagerkonventionen af 1980 og artikel 3 i Europarådskonventionen af 1980, herunder pligt til at udveksle oplysninger om deres respektive lovgivninger. Herudover skal centralmyndighederne holde hinanden underrettet om de vanskeligheder, der måtte opstå ved anvendelsen af konventionen, og så vidt muligt fjerne sådanne hindringer.

I samarbejdet om de konkrete sager skal centralmyndighederne videreformidle anmodninger om tilbagegivelse af børn samt om fastsættelse af samvær. Centralmyndigheden har pligt til at finde ud af, hvor barnet opholder sig og skal tage forholdsregler for at forhindre, at barnets eller de berørte parter interesser lider skade.

I Danmark er Familiestyrelsen, der er en del af Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, udpeget som centralmyndighed efter de to konventioner.

Familiestyrelsens rolle som centralmyndighed i sager om børnebortførelse er behandlet i en redegørelse afgivet af udvalget for børnebortførelser. I forbindelse med udvalgets arbejde blev der bl.a. udformet et sæt retningslinjer for Familiestyrelsens sagsbehandling og rolle i sager om internationale børnebortførelser, hvor barnet er bragt til Danmark. Efter disse retningslinjer er styrelsens opgaver først og fremmest at modtage og videreformidle konkrete henvendelser om tilbagegivelse af børn og om anerkendelse og fuldbyrdelse af danske og udenlandske afgørelser om forældremyndighed og samvær samt at formidle kontakt mellem myndighederne og parterne i de involverede stater. Styrelsens rolle i de konkrete sager er således af overordnet og koordinerende karakter, og styrelsen har ikke som centralmyndighed kompetence til at træffe afgørelse i disse sager.

I 2003 blev der etableret en retshjælpsordning ved en ændring af børnebortførelsesloven (lov nr. 387 af 28. maj 2003), der giver forældre, der har fået et barn bortført fra Danmark til udlandet, eller hvis barn tilbageholdes ulovligt i udlandet, mulighed for at få retshjælp til at dække udgifter til de retlige handlinger, der er nødvendige, for at få barnet tilbage. Retshjælpsordningen, der kun gælder for børn under 16 år, der inden bortførelsen havde bopæl i Danmark, omfatter ikke kun sager, der er omfattet af Haagerkonventionen af 1980 og Europarådskonventionen af 1980, men også sager hvor barnet er blevet bortført til en ikke-konventionsstat. Afgørelser om retshjælp efter denne ordning træffes af Familiestyrelsen. Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.2.3.

3.5.1.3. Forligsmægling

Det fremgår af konventionens artikel 31, litra b, at centralmyndigheden enten direkte eller indirekte gennem andre offentlige myndigheder skal fremme opnåelsen af frivillige aftaler om beskyttelse af barnets person eller formue ved mægling m.v. Bestemmelsen medfører ikke en egentlig pligt for de kontraherende stater til at iværksætte mediation eller tilbyde mægling i alle sager vedrørende beskyttelse af børn.

Statsamterne tilbyder efter § 28, stk. 1, i lov om forældremyndighed og samvær forældre, der ikke kan blive enige om forældremyndighed eller samvær, børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling (mediation). Bestemmelsen omfatter også internationale sager om forældremyndighed og samvær. Da børnebortførelsessager ikke behandles af statsamterne, men af fogedretterne, er forligsmæglingen dog normalt overladt til fogedretterne, der i dag ikke har mulighed for selv at tilbyde børnesagkyndig rådgivning m.v.

I 2003 og 2004 blev der gennemført en forsøgsordning med retsmægling ved visse domstole som et alternativ til traditionel domstolsbehandling. Retsplejerådet overvejer nu på baggrund af en evaluering af forsøgsordningen, om der bør etableres en permanent, landsdækkende ordning. Forsøgsordningen fortsætter, mens Retsplejerådets overvejelser herom pågår.

På det sociale område skal de sociale myndigheder desuden altid arbejde for, at en anbringelse iværksættes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge over 15 år, jf. lov om social service § 40, stk. 1.

I en redegørelse, afgivet af børnebortførelsesudvalget, november 2004, foreslås en styrkelse af muligheden for at opnå en frivillig tilbagegivelse af bortførte børn ved at udvide statsamternes tilbud om konfliktmægling til også at omfatte sager om børnebortførelse. I redegørelsen har udvalget overvejet, hvordan den gældende ordning kan tilpasses de særlige forhold, der gælder i børnebortførelsessager, og har stillet forslag til ændring af børnebortførelsesloven.

Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.2.2.

3.5.1.4. Udvalgets overvejelser vedrørende det generelle samarbejde

I betænkningens afsnit 3.6.3.1. anbefaler udvalget, at Familiestyrelsen udpeges som centralmyndighed, idet styrelsen i dag varetager det internationale samarbejde om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om forældremyndighed og samvær samt om børnebortførelser, og fungerer som centralmyndighed efter ovennævnte konventioner. Styrelsen har oparbejdet et godt kendskab til centralmyndighederne i de stater,